

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG
MỜ HRA

BAN QUẢN LÝ DU LỊCH CỘNG ĐỒNG LÀNG MỜ HRA

BẢN ĐỒ

LÀNG MƠ HRA

MƠ HẠ

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG

ĐIỂM ĐẾN
HOẠT ĐỘNG
CON NGƯỜI
NGHI LỄ
ẨM THỰC

ĐIỂM ĐẾN

• NHÀ RÔNG

MƠ
HẠ

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG

ĐIỂM ĐẾN

NHÀ RÔNG

Nhà cộng đồng (hay nhà rông) là công trình quan trọng nhất đối với đời sống của làng M'Ho cũng như bao làng Bahnar khác ở Tây Nguyên. Đây là nơi bàn bạc những công việc quan trọng của làng, nơi già làng truyền dạy truyền thống văn hóa như đánh cồng chiêng cho trẻ em trong làng. Đặc biệt, nhà cộng đồng còn là địa điểm diễn ra mọi sinh hoạt cộng đồng và là nơi tổ chức các hoạt động văn hóa, lễ hội truyền thống của làng.

Nhà cộng đồng làng M'Ho giờ đây đã trở thành Bảo tàng cộng đồng, là nơi trưng bày các biểu tượng tâm linh, công cụ lao động, sản phẩm nghề dệt truyền thống và đặc biệt là các nhạc cụ đặc trưng của người Bahnar.

(Ảnh: Giang Phạm)

HOẠT ĐỘNG

- XÂY NHÀ RÔNG
- CHỈNH CHIÊNG
- MÚA XOANG
- ĐÀN LÁT
- DỆT VẢI

MƠ
HRA

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG

HOẠT ĐỘNG

XÂY NHÀ RÔNG

Khi xây nhà rông, người làng Mơ Hra thường làm theo các bước như sau:

Thứ nhất: Các già làng và ban lãnh đạo của làng ngồi họp bàn bạc việc xây dựng nhà rông, chọn vị trí thường là ngã đường vào khu nghĩa địa của làng. Nhóm già làng có cúng xin Yàng vị trí xây dựng và đêm đó nhóm thanh niên phải ngủ tại nơi đó. Hôm sau họ báo lại già làng đêm hôm nằm mơ tốt lành là chọn nơi đó.

Thứ hai: Họp dân tập trung lên rừng tìm gỗ và vật liệu để gom về làng.

Thứ ba: Tổ nhóm thợ đo quy cách và thực hiện làm.

Thứ tư: Nhóm người trang trí các hoa văn từ trong nhà cho đến ngoài cửa và cầu thang ở cả hai cửa.

(Ảnh: Cao Trung Vinh)

HOẠT ĐỘNG

CHỈNH CHIÊNG

Ở làng Mơ Hra, một người muốn trở thành nghệ nhân chỉnh chiêng phải trải qua các bước như sau:

Bước một: Học chỉnh chiêng thì phải biết đánh chiêng và biết nghe bài chiêng. Hết một bộ 13 cái chiêng và biết nốt nhạc của chiêng thì phải biết từ vòng một đến vòng bốn của chiêng thì mới chỉnh được.

Bước hai: Phải học theo ông thầy thuộc lòng thì mới học được.

Bước ba: Phải biết đánh một bộ chiêng một mình, biết nghe nốt nhạc của chiêng.

(Ảnh: Cao Trung Vinh)

HOẠT ĐỘNG

MÚA XOANG

Múa xoang là điệu múa truyền thống của dân tộc Bahna. Các điệu múa xoang thì người dân ở trong làng dù già hay trẻ, gái hay trai đều xoang được.

Điệu múa xoang có rất nhiều điệu. Tùy theo bài chiêng của đội cồng chiêng hoặc vào dịp lễ hội nào đó của làng mà đội chiêng đánh các chủ đề như ăn lúa mới hoặc lễ hội đâm trâu. Sau đó đội xoang mới được bắt đầu múa xoang.

(Ảnh: Cao Trung Vinh)

HOẠT ĐỘNG

ĐAN LÁT

Đan lát là nghề truyền thống không thể thiếu ở người Bahna. Những vật dụng dùng trong nhà như rổ, mẹt, giỏ đựng cá, gùi đều được người Bahna đan để sử dụng hàng ngày.

Trong quá trình đan các vật dụng thì người Bahna còn biết đan hoa văn trên những chiếc gùi, rổ, mẹt. Đan gùi là khó nhất vì phải kỹ càng từ khâu nguyên liệu đến sự tinh tế trong từng đường nét. Hoa văn của mỗi chiếc gùi thể hiện sự điêu luyện, tài hoa của người đan lát. Hoa văn trang trí phải đẹp và mang bản sắc dân tộc Bahna.

(Ảnh: Người làng Mơ Hra)

HOẠT ĐỘNG

DỆT VẢI

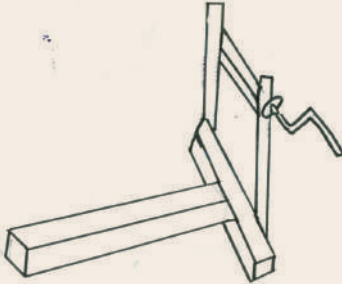
Được các bà, các mẹ truyền dạy từ nhỏ, chị em ở làng Mơ Hra hiện nay vẫn giữ được nghề dệt vải thổ cẩm truyền thống của mình. Nguyên liệu dệt vải được lấy từ những cây bông trồng ở trong làng và trải qua nhiều công đoạn từ lấy bông, cán bông, cào sợi, xe sợi, rồi nhuộm đến cuốn sợi.

Để dệt vải, người phụ nữ Bahnar sử dụng khung dệt bằng gỗ và chỉ khi dệt mới được ghép lại với nhau. Khi dệt người Bahnar ngồi duỗi chân, đeo dây chằng vào phần lưng để giữ được khung dệt và khi dệt phải cẩn thận để không bị sai nhịp. Để dệt một tấm vải liên tục thì mất khoảng một tháng mới xong. Tấm vải sau đó được cắt ra để may quần áo để mặc hoặc làm chăn để đắp khi trời lạnh. Trên tấm vải, người Bahnar trang trí bằng những hình tượng gắn liền với cuộc sống thường ngày như cây cỏ, con vật.

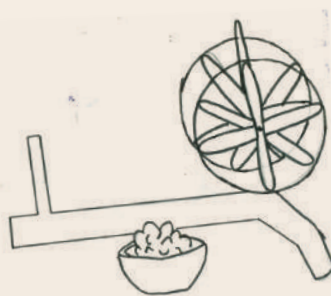
(Ảnh: Giang Phạm)

HOẠT ĐỘNG

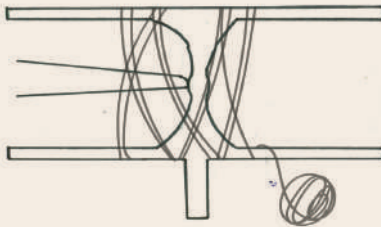
MỘT SỐ DỤNG CỤ DỆT VẢI TRUYỀN THỐNG TRONG LÀNG MỜ HRA

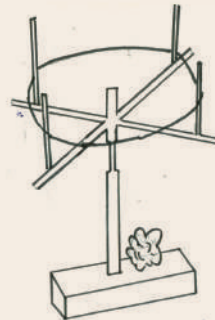
Dụng cụ kéo sợi bông thành sợi chỉ để dệt thổ cẩm

Dụng cụ kéo sợi

Dụng cụ quăn bông

Dụng cụ cuốn sợi

(Minh họa: Người dân làng Mơ Hra vẽ lại)

Hiện nay, chị em trong làng còn dệt thêm những sản phẩm lưu niệm như ví hay túi xách để tăng thêm thu nhập lúc nhàn rỗi. Trước khi người phụ nữ Bahnar dệt nên tấm vải thổ cẩm cho mình, họ phải trải qua nhiều công đoạn chuẩn bị để biến quả bông gòn được trồng trong vườn nhà thành cuộn chỉ dệt.

CON NGƯỜI

• GIÀ LÀNG

MƠ
HẠ

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG

CON NGƯỜI

GIÀ LÀNG

Già làng Đinh H'Munh như bao già làng Bahnar khác là người được dân làng bầu lên để quyết định những vấn đề quan trọng trong làng. Ngoài ra, già còn là một trong những nghệ nhân đánh cồng chiêng lâu năm trong làng. Với niềm mong mỏi lưu giữ tiếng cồng chiêng của buôn làng mình để con cháu còn giữ được truyền thống văn hóa của người Bahnar, già đã vận động thành lập đội cồng chiêng nhí trong làng và trực tiếp truyền dạy cho các em đồng thời đưa các em đi biểu diễn ở nhiều nơi. Ngoài cồng chiêng, già làng Đinh H'Munh còn chơi được nhiều loại nhạc cụ truyền thống khác như đàn ting ning, đàn goong, v.v...

(Ảnh: Giang Phạm)

NGHI LỄ

• LỄ CÚNG LÚA MỠI

MƠ
HRA

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG

NGHI LỄ

LỄ CÚNG LÚA MỚI

Lễ cúng lúa mới là một nghi lễ truyền thống thiêng liêng của người đồng bào dân tộc Bahnar ở làng Mơ Hra, được xem là không thể thiếu trong đời sống tinh thần của làng Mơ Hra. Lễ cúng lúa mới được tổ chức ba lần trong một năm, xuất phát từ tín ngưỡng thờ thần mẹ lúa, phản ánh ước mơ về một cuộc sống đủ ăn, đủ mặc, xóa đi cái nghèo đói.

(Minh họa: Người dân làng Mơ Hra vẽ lại tục uống rượu ghè của người Bahnar trong lễ cúng lúa mới)

ẨM THỰC

- GÀ NƯỚNG
- BÁNH CỬ MÌ

MƠ
HRA

TẬP SAN
DU LỊCH
TRUYỀN THỐNG

ẨM THỰC

GÀ NƯỚNG

Gà nướng là món đặc trưng riêng của người dân Tây Nguyên nói chung và người Bahnar Mơ Hra nói riêng. Gà nướng là gà nuôi vườn của dân cho thịt săn chắc, da mỏng giòn sau khi nướng.

Gà trước khi nướng được làm sạch sẽ, ướp với các gia vị sả, tỏi, mật ong, tiêu, muối và các loại lá rừng trước khi kẹp vô ống tre và nướng. Thường thức gà nướng không thể thiếu muối lá é. Chén muối giúp tăng thêm nét đặc trưng của món gà nướng, giúp người ăn ngon miệng hơn và không bị ngán.

(Ảnh: Giang Phạm)

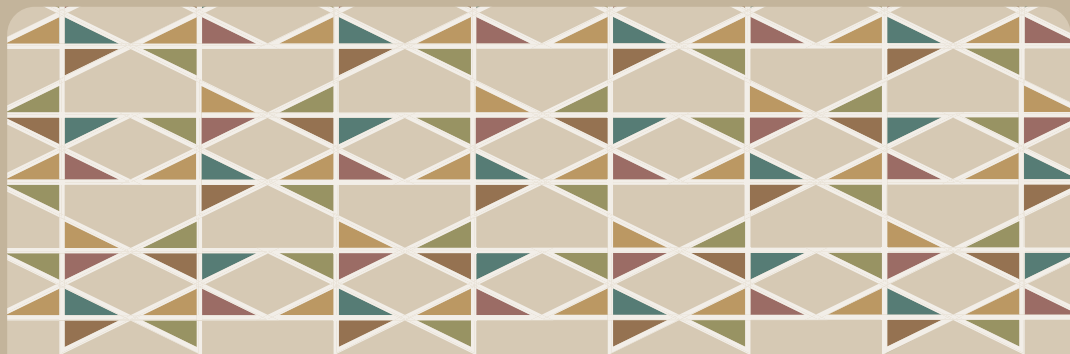

BÁNH CỦ MÌ

Bánh củ mì của người Bahnar ở làng Mơ Hra được ăn chung với muối ớt và lá é. Để làm được món bánh, phải trải qua nhiều giai đoạn như: trồng mì, nhỏ, gọt vỏ, luộc chín, giã, tạo thành bánh.

Bánh có thể được chế biến nhiều cách như chiên, nướng, hấp. Trước đây, bánh được sử dụng cho các bữa ăn hàng ngày. Bánh là để cho cha, mẹ, anh, chị đi nương, đi rẫy, đi rừng ở lại vì bánh để được lâu mà không bị hư hỏng.

(Ảnh: Phan Ngọc Diệp)

MƠ HRA

TẬP SAN DU LỊCH TRUYỀN THỐNG

Phiên bản tập san này do người dân làng Mơ Hra (xã Kông Lơng Khơng, huyện K'Bang, tỉnh Gia Lai) thực hiện hoàn chỉnh vào tháng 07/2021 trong hoạt động Kể chuyện Di sản của dự án Di sản Kết nối, Hội đồng Anh.

Một dự án Di sản Văn hoá hướng đến sự Phát triển đồng đều do Hội đồng Anh thực hiện tại Việt Nam

www.britishcouncil.vn

© British Council in Viet Nam 2021